

Gouda, 30 januari 2019

Geachte mevrouw Bromet,

Als voorzitter van het Platform Slappe Bodem – netwerk van 21 gemeenten, 6 waterschappen en 1 provincie - maak ik graag gebruik van de gelegenheid die u biedt om een bijdrage te leveren aan uw initiatiefnota 'De Verborgten Vervuiler: Stop de CO₂-uitstoot uit veen'.

U laat met deze nota blijken dat het tegengaan van bodemdaling een nationale opgave is waaraan we met alle overheidslagen, kennisinstellingen, het bedrijfsleven en inwoners moeten werken. De betrokkenheid van het Rijk is hierbij van belang, om de randvoorwaarden te leveren waarmee decentrale overheden met hun inwoners en bedrijven aan de slag kunnen om gebiedsgericht maatwerk te leveren. Die nationale randvoorwaarden kunnen bestaan uit wet- en regelgeving op nationaal en Europees niveau, beleid, betrokkenheid en kennis. Uw initiatiefnota is grotendeels in lijn met de doelstellingen die het Platform Slappe Bodem nastreeft.

Met name op het gebied van kennisontwikkeling zijn al stappen gezet. Het Platform Slappe Bodem heeft in samenwerking met provincie Zuid-Holland, Stowa, Rijkswaterstaat en Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed het Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) opgezet, dat inmiddels anderhalf jaar functioneert en goede resultaten oplevert op basis van lokaal en regionaal praktijkonderzoek. De toekenning van de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart is ook een belangrijke impuls om kennisontwikkeling en kennisdeling goed te organiseren. Het benodigde netwerk heeft zich gevormd en breidt zich uit. De door u bepleite coördinatie vanuit het Rijk en het opstellen en bewaken van een Deltaprogramma Veen kan hieraan nog extra bijdragen. De Deltacommissaris heeft het belang van coördinatie in zijn advies van zomer 2018 benadrukt. Over de manier waarop dit zou kunnen leveren we graag onze ideeën en betrokkenheid.

Op basis van de kennis die we nu hebben over maatregelen in het landelijke gebied om bodemdaling te remmen of zelfs te stoppen, is het niet mogelijk om een keuze te maken voor een bepaalde techniek of oplossing. In praktijk zal onder landelijke regie regionaal gezocht moeten worden naar de juiste mix van maatregelen, zoals onderwaterdrainage, natte teelten of natuurontwikkeling. De gevolgen van het verhogen van het waterpeil in veengebieden voor het klimaat zijn nog onvoldoende onderzocht. Bij nat veen kunnen andere (wellicht sterkere) broeikasgassen dan CO₂ vrijkomen. Onduidelijk is nog of oxiderend veen inderdaad nadeliger is voor het klimaat dan veen dat onder water staat. Daar wordt nu op meerdere plekken onderzoek naar gedaan. Dergelijke onderzoeken zijn cruciaal om verkeerde beslissingen te voorkomen.

Het NKB verzamelt daarvoor thans de lokaal en regionaal opgedane praktijkkennis en ervaringen en organiseert kennisuitwisseling om hiermee stappen te zetten. Naar onze overtuiging is het maken van deze keuzes op nationaal niveau op dit moment geen goede strategie, maar zal op lokaal niveau praktisch gezocht moeten worden naar de juiste maatregelen op de juiste plek. De lokale mix aan maatregelen moet wel de bijdrage aan de klimaatopgave opleveren.

Met betrekking tot het stedelijke gebied begrijpen wij gezien de breedte van de bodemdalingsproblematiek uw keuze om hier niet verder op in te gaan in uw nota. Echter, het belang is in economische schade gerekend vele malen groter dan in het landelijk gebied, zoals u al aangeeft op basis van het PBL-rapport 'Dalende bodems, stijgende kosten' (inclusief funderingsschade circa 21 miljard euro). De problematiek is ook niet volledig los te zien van het landelijke gebied, omdat (grond)watersystemen vaak met elkaar verweven zijn zodat keuzes in het landelijke gebied van invloed kunnen zijn op het stedelijke of dorpse gebied. Peilverhogingen maar ook peilverlagingen

hebben gevolgen voor de grondwaterstanden in steden en dorpen, zoals mogelijk wateroverlast of wateronderlast. Daarbij brengen we graag onder de aandacht dat bodemdaling in stedelijk gebied niet alleen optreedt op veenbodems, maar ook op (moerige) klei, zoals bijvoorbeeld in Flevoland. De toename van droge periodes ten gevolge van klimaatverandering zal de bodemdaling nog versterken.

De miljarden euro's die u in de inleiding noemt is de overheid niet (alleen) kwijt aan funderingsschade (hoewel een groot probleem, is dat een particuliere verantwoordelijkheid¹), maar aan beheer en onderhoud van openbare ruimte, infrastructuur en rioleringen. Dit deel van de problematiek is nog vaak onderbelicht maar het is van uitermate groot belang voor het functioneren van onze steden en dorpen. Eigen onderzoek van het Platform Slappe Bodem toont aan dat de kosten van beheer en onderhoud van openbare ruimte 2x zo hoog zijn als in gebieden met een stevige bodem en de kwaliteit is vaak laag. Door kennis en innovatie hopen we hier nog veel te bereiken. In een nationaal Deltaprogramma Veen mag het stedelijk gebied daarom niet ontbreken.

Bodemdaling is bedreigend voor onze waterveiligheid, zoals u terecht constateert. Onder het kopje 'De Toekomst van Veen' meldt u dat 'het niveauverschil tussen zee en land steeds kleiner wordt'. Het omgekeerde is echter het geval: het veengebied van Nederland ligt onder de zeespiegel en zakt verder terwijl de zeespiegel stijgt, waardoor het niveauverschil toeneemt en daarmee het risico op overstromingen. Steeds grotere investeringen in ons watersysteem en dijken zullen nodig zijn om Nederland droog te houden en de schade ten gevolge van (zoute) kwel zal toenemen als we het huidige beleid en grondgebruik voortzetten.

Tot slot wensen wij u veel succes met het verder brengen van uw initiatiefnota. We zullen dit met belangstelling blijven volgen en zijn graag bereid met u in gesprek te gaan om onze standpunten toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Hilde Niezen
voorzitter Platform Slappe Bodem

www.slappebodem.nl

www.kennisprogrammabodemdaling.nl

¹) *De eigenaar van een gebouw is zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van de fundering. Gemeenten steken echter wel waar nodig een helpende hand toe, bijvoorbeeld vanwege het maatschappelijke belang en de hoge kosten die gemoeid zijn met funderingsherstel die niet door alle huiseigenaren opgebracht kunnen worden. Het door de minister van BZK ingestelde Fonds Duurzaam Funderingsherstel speelt daarbij een belangrijke rol, evenals het Kenniscentrum Aanpak Funderingsproblematiek (KCAF).*